

Stanovisko Výboru regionů – Státní podpora v odvětví rybolovu a akvakultury

(2014/C 114/07)

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ

1. vítá přezkum pravidel státní podpory v odvětví rybolovu a akvakultury a nedávnou veřejnou konzultaci, kterou uspořádala Evropská komise v rámci tohoto přezkumu;
2. zdůrazňuje, že na tento přezkum je nutné pohlížet v kontextu (i) reformy společné rybářské politiky (SRP), (ii) jednání o Evropském námořním a rybářském fondu, ostatních evropských strukturálních a investičních fondech a dalších relevantních unijních programech financování v odvětví rybolovu a akvakultury a (iii) širšího programu modernizace státní podpory vedeného GR pro hospodářskou soutěž;
3. vyjadřuje silnou podporu obecným cílům reformy SRP směrem k udržitelnému rybolovu a vítá politickou dohodu, k níž se v této otázce podařilo dospět za irského předsednictví Rady EU;
4. opakuje, že reforma předpisů o státní pomoci v oblasti rybolovu a akvakultury musí probíhat na základě podpory a usnadňování realizace reformy SRP coby základní výchozí zásady; podobně jednání o Evropském námořním a rybářském fondu musejí zaručit využívání tohoto fondu v zájmu naplnění cílů SRP;
5. zdůrazňuje, že udržitelnost odvětví rybolovu znamená dlouhodobou životaschopnost a stálost rybích populací ve vodách EU a socioekonomickou budoucnost rybářských komunit po celé EU, a je proto třeba nastolit rovnováhu v rozvoji obou aspektů;
6. upozorňuje na paradox, jemuž čelí EU – na jedné straně vysoká závislost na dovozu produktů rybolovu a akvakultury (asi 60 % celkové spotřeby) k uspokojení poptávky a tužeb spotřebitelů v EU a na straně druhé základní potřeba obnovit a respektovat maximální udržitelné výnosy rybích populací v EU pro zajištění jejich dostupnosti pro příští generace. V této souvislosti připomíná, že činnost v oblasti akvakultury přispívá k dodávkám produktů srovnatelných s mořským rybolovem, nicméně udržitelným způsobem a bez ohrožení zachování rybích populací. Akvakultura navíc zaručuje vysokou úroveň zaměstnanosti, a je tak opravdovou záchytnou sítí v dobách krize;
7. zdůrazňuje, že je důležité účinně zacílit podporu, aby malá loďstva, jež z hlediska počtu plavidel tvoří většinu celkového loďstva EU, získala podíl na SRP a Evropském námořním a rybářském fondu odrážející jejich početní a socioekonomické zastoupení, a to za předpokladu, že provádějí svou činnost na základě udržitelných rybolovných postupů;
8. podtrhuje, že pro udržitelnější využívání veřejné podpory v odvětví rybolovu je nutná silná politická vůle a opatření na všech úrovních správy v rámci EU, což bylo zřejmé v případě reformy SRP z roku 2002, kterým se nepodařilo splnit stanovené environmentální, sociální a ekonomické cíle, když pouze 22 % rybích populací dosáhlo úrovně maximálního udržitelného výnosu, 35 % bylo nadměrně využíváno a 43 % se nacházelo mimo bezpečné biologické limity (zdroj: studie IEEP pro Evropský parlament z roku 2011);
9. poznamenává, že zvláštní zpráva Evropského účetního dvora č. 12/2011 uvádí, že nadměrná kapacita rybářského loďstva je nadále jedním z hlavních důvodů neúspěchu SRP při zajišťování udržitelné rybolovné činnosti;
10. uznává, že dosažení tohoto cíle udržitelnosti vyžaduje strukturální změny a diverzifikaci v rámci odvětví rybolovu, a zdůrazňuje, že pravidla a opatření státní podpory musí těmto změnám napomáhat a zaměřovat se zejména na podporu rozvoje pobřežního hospodářství (zpracovatelský průmysl, udržitelná akvakultura, místní rybí trhy, nové produkty, místní dodavatelské řetězce atd.) nové a udržitelné formy rybolovu v evropských mořích a oceánech (zejména na roli pobřežních rybářských loďstev lovících v malém měřítku a řemeslný rybolov, ale věnovat zvláštní pozornost také zlepšování selektování, energetické účinnosti apod. u dalších segmentů loďstev podílejících se na dodávkách rybolovných produktů v Evropské unii, především pokud jsou tyto produkty určeny k lidské spotřebě) a širší mořské ekonomice v oblasti akvakultury; Státní podpora nesmí být využívána na podporu neudržitelných rybolovných postupů;

11. uznává hodnotu a význam odvětví rybolovu pro EU a upozorňuje na vysokou koncentraci pracovních míst v určitých oblastech a regionech Evropy a na dopad, jaký může mít restrukturalizace odvětví rybolovu přímo na tyto komunity;

12. chápe, že je tlak na venkovské, pobřežní a rybářské komunity zvláště tísnivý v souvislosti s probíhající socioekonomickou krizí v Evropě a že to znamená, že pro dlouhodobou prosperitu a životaschopnost těchto komunit je kriticky důležitá cílená podpora na územní úrovni;

13. poznamenává, že odvětví rybolovu je stejně jako řada dalších odvětví subvencováno a že to představuje značnou výzvu – v nadměrné závislosti na veřejném financování – a zároveň příležitost, neboť to Evropské komisi, členským státům i místním/regionálním orgánům dává možnost využívat veřejných zdrojů k prosazování klíčových reforem v tomto odvětví;

14. opakuje, že je nutné využít všechny dostupné zdroje co nejefektivněji, a vyzývá k pevnému stanovení priorit při přípravě dohod o partnerství a budoucích operačních programů, aby evropské strukturální a investiční fondy mohly podporovat pobřežní a rybářské komunity na pozadí reformovaného regulačního rámce pro státní podporu, který je citlivý a vnímavý k ekonomickým potřebám těchto komunit;

15. volá po flexibilitě při používání evropských strukturálních a investičních fondů s cílem zajistit zacílení zdrojů na venkovské, pobřežní a rybářské komunity a vyzývá Evropskou komisi, aby se při přezkumu pravidel o státní podpoře jasně zavázala k zajištění toho, aby tato pravidla umožňovala realizaci této věci v praxi, a nikoli této realizaci bránila;

16. argumentuje, že pokud jsou tyto zdroje mobilizovány efektivně a účinně, poskytují příležitost k transformaci průmyslu rybolovu a akvakultury v EU a pomáhají na cestě k udržitelnému odvětví rybolovu a akvakultury a zároveň podporují širší aspirace strategie modrého růstu k posílení mořské ekonomiky a ekonomiky v oblasti akvakultury a jejich napojení na pevninskou ekonomiku; zejména zvyšováním přidané hodnoty úlovku, a to pomocí rozvoje pobřežní ekonomiky, místních trhů, inovativních produktů a povědomí spotřebitelů (především ve vztahu k otázkám jako krátký dodavatelský řetězec, sezónnost, specifická produktů atd.);

17. vyzývá Evropskou komisi, členské státy a další veřejné orgány po celé Evropě, aby se chopily této příležitosti a využily období 2014–2020 k provedení skutečné změny;

18. poznamenává, že pravidlo *de minimis* a předpisy o blokových výjimkách nepředstavují celkový obrázek v oblasti podpor v odvětví rybolovu a akvakultury, neboť členské státy mají možnost zavést oznámené režimy podpor (vyžadující předběžné schválení Evropskou komisí);

19. poznamenává, že odvětví rybolovu rovněž využívá úlevy na dani z pohonných hmot, které poskytují přímý užitek co do provozních nákladů rybářských lodí odhadovaný v EU na přibližně 1,5 mld. EUR ročně; rovněž podpora *de minimis* dává prostor k poskytování palivových dotací lodím;

20. upozorňuje na studii zadanou v roce 2009 GŘ pro námořní záležitosti, která odhaduje, že v rámci nařízení o podpoře *de minimis* bude k dispozici asi 718 mil. EUR, přestože skutečná čísla o podpoře *de minimis* je kvůli absenci účinného monitorování na unijní úrovni obtížné získat; odhaduje se, že dalších 8 mil. EUR ročně bude vyčleněno v rámci předpisů o blokových výjimkách v odvětví rybolovu;

21. poznamenává, že studie pro GŘ pro námořní záležitosti z roku 2009 rovněž upozornila na řadu rizik při provádění nařízení *de minimis*, mj. na: (i) potenciální negativní dopad na využívání evropského rybářského fondu (ERF) v členských státech, které upřednostnily podporu *de minimis*, (ii) potenciální zkreslující účinek variability při využívání podpory *de minimis* různými členskými státy a (iii) riziko, že podpora *de minimis* bude využívána k podpoře zachování aktivity loďstev, což jde proti širším cílům reforem, jimiž je snižování velikosti a rozsahu rybářských loďstev;

22. vítá transparentnost, kterou podpora *de minimis* získala díky začlenění těchto údajů do výročních zpráv členských států o státní podpoře, jako důležitý faktor zajišťující transparentnost systému;

23. uznává, že Evropská komise musí nalézt rovnováhu ve svých snahách o snížení byrokracie a zracionalizovat požadavky na monitorování a zároveň zajistit dostatečnou transparentnost a kontrolu; opakuje, že obecné cíle reformy SRP představují dostatečný důvod pro robustnější a transparentnější monitorování využívání státní podpory v tomto odvětví;

24. je si vědom toho, že existují výzvy ke zvýšení minimálních prahů podpory *de minimis* (30 000 EUR jednomu podniku v kterémkoliv období tří fiskálních let), aby místní a regionální orgány získaly větší míru flexibility na podporu zásahů na územní úrovni, což se považuje za obzvláště důležité vzhledem k vysoké koncentraci rybolovu v určitých regionech a komunitách; uznává, že při jakémkoli přezkumu současného prahu podpory *de minimis* by bylo třeba vzít v úvahu, že je nutné respektovat hospodářskou soutěž a společný trh;

25. nicméně konstatuje, že existuje riziko, že zvýšení prahů podpory *de minimis* by mohlo poskytnout další prostor k podpoře neudržitelných rybolovných postupů, čímž by byl podkopán obecný cíl reformy SRP, jímž je dosažení udržitelného rybolovu v celé EU. Tomuto riziku lze však předejít ve specifických případech celostátního dosahu, kdy důvody pro absenci udržitelnosti nejsou na straně rybolovného odvětví;

26. proto vyzývá Evropskou komisi, aby ve svých posouzeních dopadu revidovaných nařízení a jako součást vyhodnocení odpovědí z konzultací předložila podrobnou analýzu potenciálního dopadu (na realizaci širších reform SRP) toho, dojde-li k (i) zachování stávajících prahů *de minimis* v tomto odvětví, (ii) zvýšení prahů *de minimis* a (iii) snížení či úplnému zrušení prahů *de minimis*;

27. uvádí, že by se toto posouzení dopadu mělo rovněž zaměřit na úlohu, kterou hrají opatření podpory *de minimis* v širším souboru veřejných zásahů v tomto odvětví, zejména na to, jak řešit výpadky v dodávkách, které nelze vyplnit pomocí nového Evropského námořního a rybářského fondu, obecného nařízení o blokových výjimkách v odvětví rybolovu a akvakultury a oznámených režimů podpor pro toto odvětví;

28. podtrhuje nutnost efektivnějšího využívání Evropského námořního a rybářského fondu v období 2014–2020, než jako tomu bylo doposud s ERF, vzhledem k tomu, že Evropský námořní a rybářský fond je klíčovým mechanismem, pomocí něhož lze zaměřovat podporu na odvětví rybolovu a akvakultury tak, aby plnilo obecné cíle reformy SRP;

29. domnívá se, že stojí za to prozkoumat možnost vynětí podpory zpracování a marketingu produktů rybolovu a akvakultury z odvětvových nařízení o blokových výjimkách a o podpoře *de minimis* a zahrnout ji namísto toho do rámce obecných nařízení o blokových výjimkách a o podpoře *de minimis*;

30. argumentuje, že je tento přesun v souladu s logikou cíle Evropské komise etablovat více komercializované a na obchod zaměřené odvětví rybolovu a akvakultury a prozkoumat způsoby, jak produktům rybolovu zvýšit přidanou hodnotu, rozvíjet dodavatelské řetězce, širší pevninskou ekonomiku a nové a inovativní přístupy;

31. poznamenává, že přesunutím podpory pro pobřežní činnost rybolovných odvětví zpracování a udržitelné akvakultury do obecného nařízení *de minimis* by těmto opatřením umožnilo využívat vyšších prahů pro vznik nároku na podporu podle tohoto nařízení (v současnosti 200 000 EUR), což by pomohlo překonat překážky pro investice do pobřežní ekonomiky a přispělo ke kýženému cíli maximalizovat potenciální přidanou hodnotu rybních produktů místním rybářským komunitám;

32. vyzývá Evropskou komisi, aby toto zvažila při přezkumu nařízení o státní podpoře odvětví rybolovu a akvakultury a zejména posoudila potenciální ekonomické přínosy tohoto přístupu pro pobřežní ekonomiku a rybářské komunity a rovněž míru, do jaké by taková změna mohla vést k nezamýšleným důsledkům, např. k nárůstu neudržitelných rybolovných postupů;

33. vyzývá Evropskou komisi, aby zveřejnila seznam opatření podpory obsažených v nařízení o blokových výjimkách, aby byly v souladu s reformou společné rybářské politiky, a aby zajistila, že neexistuje (a to ani prostřednictvím předpisů o státní pomoci, ani prostřednictvím Evropského námořního a rybářského fondu) prostor pro podporu neudržitelných rybolovných postupů;

34. upozorňuje na to, že rozsah nařízení o blokových výjimkách umožňuje podporu celé řady opatření na ochranu vodního prostředí a ochranných opatření, a vyzývá Evropskou komisi k zachování a rozšíření rozsahu tohoto nařízení tak, aby umožňovalo investice na ochranu, zachování a zkvalitnění mořského prostředí a prostředí akvakultury, včetně podpory mořského výzkumu a výzkumu v oblasti akvakultury, sběru dat a podpory odvětví ve specifických případech celostátního dosahu, kdy důvody pro absenci udržitelnosti nejsou na straně rybolovného odvětví, atd.;

35. vyzývá členské státy, místní a regionální orgány a další zúčastněné strany, aby na příležitosti nabízené těmito nařízeními (a Evropským námořním a rybářským fondem) pohlížely s představivostí tak, aby bylo možné zajistit optimalizaci všech opatření, která zvyšují udržitelnost odvětví rybolovu, akvakultury, mořského prostředí a pobřežních komunit.

V Bruselu dne 29. listopadu 2013

předseda
Výboru regionů
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
